

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

05.02.2024.

Nr.7

(prot. Nr.5, 2.p.)

Par strīda starp akciju sabiedrību “Conexus Baltic Grid” un akciju sabiedrību “Gasó” izskatīšanu

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2023.gada 12.oktobrī saņēma akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid”, reģistrācijas numurs: 40203041605, juridiskā adrese: Stigu iela 14, Rīga, LV-1021 (turpmāk – Iesniedzējs vai AS “Conexus Baltic Grid”), 2023.gada 12.oktobra iesniegumu Nr.COR-N-2023/2996 (turpmāk – Iesniegums) ar lūgumu ierosināt strīda izskatīšanu ar akciju sabiedrību “Gasó”, reģistrācijas numurs: 40203108921, juridiskā adrese: Vagonu iela 20, Rīga, LV-1009 (turpmāk – Atbildētājs vai AS “Gasó”), par Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktā un 112.panta 19.punktā noteiktā regulējuma piemērošanu. Iesniegumā kā ieinteresētā persona norādīta sabiedrība ar ierobežotu atbildību “BOVO GAS”, reģistrācijas numurs: 40203334095, juridiskā adrese: “Rūpnīcas”, Iecavas pagasts, Bauskas novads, LV-3913 (turpmāk – SIA “BOVO GAS”).

Ar Regulatora 2023.gada 9.novembra lēmumu Nr.126 “Par strīda starp akciju sabiedrību “Conexus Baltic Grid” un akciju sabiedrību “Gasó” izskatīšanas ierosināšanu” ierosināts strīds starp Iesniedzēju un Atbildētāju, strīda izskatīšanā kā trešo personu bez patstāvīgiem prasījumiem pieaicinot SIA “BOVO GAS”.

Regulators konstatē:

1. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 1.panta pirmās daļas 9.punktu¹, 5.panta pirmo daļu² un likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 4.panta pirmo daļu³ Iesniedzējs un

¹ Energoapgādes komersants – licencēts vai reģistrēts komersants, kas nodarbojas ar energoapgādi.

² Energoapgādes komersanti ir regulējamie komersanti, kuri nodrošina enerģijas lietotāju drošu, pastāvīgu un stabilu apgādi ar elektroenerģiju, siltumenerģiju un dabasgāzi ekonomiski pamatoti pieprasītajā daudzumā un kvalitātē. Energoapgādes komersantu darbību regulē šis likums, likums “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” un Elektroenerģijas tirgus likums.

³ Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ir tāds komersants, kurš regulējamās nozarēs sniedz sabiedriskos pakalpojumus noteiktā teritorijā un kura darbība sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā tiek regulēta saskaņā ar šo likumu.

Atbildētājs ir sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji – energoapgādes komersanti, kuri valsts regulējamā nozarē⁴ (enerģētikā – dabasgāzes apgādē) nodrošina sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu.

2. Strīds ir izcēlies saistībā ar trešās personas – SIA “BOVO GAS” – Iesniedzējam un Atbildētājam iesniegto sabiedrisko pakalpojumu pieprasījumu. Attiecīgi ir ierosināta strīda izskatīšana starp diviem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem – Iesniedzēju, kurš dabasgāzes apgādē nodrošina dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas pakalpojumu, un Atbildētāju, kurš dabasgāzes apgādē nodrošina dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojumu.
3. Iesniegumā formulētais strīda priekšmets ir atšķirīga Enerģētikas likuma tiesību normu interpretācija attiecībā uz Iesniedzēja kā vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora pienākumu veikt Latvijas gāzes sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli (Enerģētikas likuma 112.panta 19.punkts⁵) un Iesniedzēja tiesībām uz aktīvu piederību, kas izmantojami un nepieciešami Iesniedzēja nodrošināto pakalpojumu sniegšanā (Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punkts⁶).
4. Iesniegumā Iesniedzējs lūdz pieņemt lēmumu, ar kuru atzītu par tiesiski pamatotu Iesniedzēja prasību, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktu un 112.panta 19.punktu pie dabasgāzes sadales sistēmas izveidojams pieslēgums ir sistēmas operatora daļa un šajā pieslēgumā ietilpstošās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora daļa.
5. No Iesnieguma izriet šādi lietas apstākļi:
 - 5.1. Iesniedzējs un Atbildētājs 2023.gada sākumā saņēma SIA “BOVO GAS” iesniegumus ar lūgumu atbilstoši katra sistēmas operatora kompetencei izsniegt tehniskos noteikumus gāzesvada pievada izbūvei biometāna ražotnes pievienošanai pie dabasgāzes sadales gāzesvadu tīkla.
 - 5.2. Iesniedzējs, atsaucoties uz Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā noteikto pienākumu nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli, izsniedza SIA “BOVO GAS” tehniskos noteikumus gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglam⁷, tostarp nosakot, ka gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls (līdz piederības robežai) pēc izbūves tiek nodots Iesniedzēja īpašumā.
 - 5.3. Atbildētājs iebilst pret to, kā Iesniedzējs interpretē Enerģētikas likuma normas un ka, pamatojoties uz šādu interpretāciju, Iesniedzējs tehniskajos noteikumos ir noteicis prasību, ka gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls (līdz piederības robežai) pēc izbūves tiek nodots Iesniedzēja īpašumā.
 - 5.4. Iesniedzējs, ievērojot 2023.gada 18.augusta darba sanāksmē, kurā piedalījās Klimata un enerģētikas ministrijas (turpmāk – KEM) un Regulatora pārstāvji, izteikto ierosinājumu noslēgt trīspusēju vienošanos ar Atbildētāju un SIA “BOVO GAS” par pieslēguma ierīkošanu pie savstarpēji savienotas sistēmas saražotā biometāna ievadīšanai ieejas-izejas sistēmā, izstrādāja trīspusēja līguma projektu un uzsāka tā saskaņošanu ar Atbildētāju, SIA “BOVO GAS”, Regulatoru un KEM.

⁴ Likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 2.panta otrās daļas 1.punkts.

⁵ Vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram papildus šā likuma 15.pantā noteiktajam ir pienākums nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli.

⁶ Latvijā darbojas viens vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators un tam pieder dabasgāzes pārvades darbības veikšanai vajadzīgie aktīvi (tostarp pārvades sistēma).

⁷ AS “Conexus Baltic Grid” 2023.gada 3.aprīļa tehniskie noteikumi gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglam Nr.COR-N-2023/1138.

- 5.5. Atbildētājs 2023.gada 19.septembra vēstulē Nr.4-7-2/4011 par līguma projektu par pieslēguma ierīkošanu pie savstarpēji savienotas sistēmas saražotā biometāna ievadīšanai ieejas-izejas sistēmā norādīja, ka tas neatbilst Atbildētāja jau iepriekš paustajam viedoklim un ir pretrunā arī Regulatora izteiktajam viedoklim, un atspoguļo Iesniedzēja interpretāciju attiecībā uz to, kas nav minēts Enerģētikas likumā, kā arī paredz, ka pieslēguma daļā ietilpstošās biometāna ražotāja gāzes uzskaites, kvalitātes kontroles un odorizācijas iekārtas pēc to uzstādīšanas pilnībā pāriet Iesniedzēja īpašumā.
- 5.6. Iesniedzējs 2023.gada 25.septembrī nosūtīja Atbildētājam un informācijai Regulatoram, KEM un SIA "BOVO GAS" vēstuli⁸ par līguma projektu par pieslēguma ierīkošanu pie savstarpēji savienotas sistēmas saražotā biometāna ievadīšanai ieejas-izejas sistēmā, ar kuru Iesniedzējs aicināja Atbildētāju papildināt Iesniedzēja izstrādāto un ar Regulatora un SIA "BOVO GAS" sniegtajiem priekšlikumiem un labojumiem papildināto pieslēguma līguma projektu, kas Atbildētājam tika nosūtīts 2023.gada 18.septembrī, iekļaujot tajā nosacījumus, kas attiecas uz dabasgāzes sadales sistēmas operatora darbībām, un atkārtoti lūdza SIA "BOVO GAS" un Atbildētāju vienoties par vienādu tiesību normu interpretāciju un izpratni, ka pie dabasgāzes sadales sistēmas izveidojams pieslēgums ir sistēmas operatora daļa un pieslēgumā ietilpstošās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora daļa, ievērojot Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktā un 112.panta 19.punktā noteikto. No Atbildētāja līdz noteiktajam termiņam netika saņemti priekšlikumi pieslēguma līguma projektam, kā arī Atbildētājs neierādās uz Iesniedzēja rīkoto sanākumi.
- 5.7. Iesniedzējs norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktu vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli. Ņemot vērā, ka biometāns var tikt ievadīts gāzes pārvades sistēmā un gāzes sadales sistēmā, izmantojot pieslēgumu pie attiecīgās sistēmas, Iesniedzēja ieskatā, par savstarpēji savienotu sistēmu likuma kontekstā ir uzskatāms gāzes pārvades sistēmas un gāzes sadales sistēmas kopums, par kurā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli atbildīgs ir vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators.
- 5.8. Iesniedzējs norāda, ka Enerģētikas likuma 15.pants un 112.pants Iesniedzējam kā vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram izvirza virkni vispārīgu un specifisku pienākumu, radot likumisko ietvaru, cita starpā, ieejas-izejas sistēmas pakalpojumu nodrošināšanai un to pieejamībai ieejas-izejas sistēmas pretendentiem un lietotājiem.
- 5.9. Iesniedzējs norāda, ka Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram pieder dabasgāzes pārvades darbības veikšanai vajadzīgie aktīvi (tostarp pārvades sistēma). Iesniedzēja ieskatā minētā norma interpretējama tādējādi, ka vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram īpašumā ir jābūt ne vien gāzes pārvades sistēmai, bet arī jebkuriem citiem aktīviem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu Latvijas savstarpēji savienotajā gāzes pārvades un sadales sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli.
- 5.10. Iesniedzējs norāda uz Enerģētikas likumā vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram noteiktajām neatkarības prasībām, saskaņā ar kurām Iesniedzējam ir jābūt nošķirtam no tādiem energoapgādes komersantiem, kuri veic enerģijas ražošanas vai tirdzniecības darbības. Tādējādi, lai nodrošinātu sistēmas

⁸ AS "Conexus Baltic Grid" 2023.gada 25.septembra vēstule Nr.COR-N-2023/2878.

operatora neatkarību un novērstu jebkādu interešu konfliktus, Iesniedzēja ieskatā, energoapgādes komersantiem, kuri veic enerģijas ražošanu vai tirdzniecību, nevar būt tieša vai netieša kontrole pār sistēmas operatora sistēmām.

- 5.11. Iesniedzējs atsaucas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (turpmāk – Direktīva 2009/73/EK) 8.panta regulējumu⁹ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu 20.panta 2.punkta regulējumu.¹⁰ Iesniedzējs norāda uz Regulatora 2023.gada 9.marta lēmuma Nr.1/4 “Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi dabasgāzes sadales sistēmas operatoriem, biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatoriem un dabasgāzes lietotājiem” (turpmāk – Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumi) 2.5.apakšpunktā noteikto, ka pieslēgums ir sistēmas operatora sistēmas daļa (gāzesvadi, noslēgierīces, gāzes regulēšanas iekārtas, cauruļvadi, ievadāmā gāzes ķīmiskā sastāva, apjoma un kvalitātes noteikšanas un kontroles mezgls, kā arī citas iekārtas un aparatūra). Iesniedzēja ieskatā, lai nodrošinātu, ka pieslēguma noteikumi ir objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši, nosacījumi par to, ka pieslēgums ir sistēmas operatora sistēmas daļa, piemērojami pēc iespējas harmonizēti un vienoti kā situācijā, kad ražotājs vēlas pieslēgties gāzes pārvades sistēmai, tā arī situācijā, kad ražotājs vēlas pieslēgties gāzes sadales sistēmai.
6. No Iesniedzēja 2023.gada 6.decembra iesniegumā Nr.COR-N-2023/3312 sniegtajiem papildu paskaidrojumiem izriet šādi lietas apstākļi:
- 6.1. Atbildētājs atsakās turpināt darbu pie trīspusēja pieslēguma līguma izstrādes. Atbildētājs ir aicinājis noslēgt trīs atsevišķus līgumus: 1) pieslēguma līgumu starp Atbildētāju un SIA “BOVO GAS”; 2) trīspusēju sadarbības līgumu starp Iesniedzēju, Atbildētāju un SIA “BOVO GAS”, kas atrunā tikai tos nosacījumus, kuri vienlaicīgi skar visas trīs puses (piemēram, biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles sistēmas uzraudzība, biometāna apjoma un kvalitātes datu nodošana operatoriem, balansa atbildība par biometāna ražotāja ievadāmo gāzi sadales sistēmā); 3) līgumu starp Iesniedzēju un SIA “BOVO GAS” par pieslēguma daļas ierīkošanu, tostarp iekārtu piederību.
- 6.2. Iesniedzēja ieskatā ierosinājums slēgt trīs atsevišķus līgumus neatrisina strīdu un šādi Atbildētājs uzliek biogāzes ražotājam nevajadzīgu administratīvo slogu saskaņot divu sistēmas operatoru pieslēguma līgumu projektus. Iesniedzēja ieskatā sistēmas operatoriem ir savstarpēji jāsadarbjas, lai nodrošinātu iespējami neapgrūtinātu risinājumu pieslēguma ierīkošanai un secīgi – sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas uzsākšanu.
- 6.3. Iesniedzējs uzskata, ka Atbildētāja piedāvājums slēgt atsevišķu pieslēguma līgumu starp Atbildētāju un SIA “BOVO GAS” un atsevišķu vienošanos starp Iesniedzēju un SIA “BOVO GAS” par īpašuma tiesību jautājumu, ir pretrunā spēkā esošajos normatīvajos

⁹ Regulatīvās iestādes, ja dalībvalstis tā paredz, vai dalībvalstis nodrošina, ka tiek noteikti tehniskie drošības kritēriji un ka tiek izstrādāti un publicēti tehniskie noteikumi, ar ko nosaka tehniskā projekta un vadīšanas obligātās prasības savienojumam ar SDG iekārtu sistēmu, uzglabāšanas objektiem, citām gāzes pārvades vai sadales sistēmām un tiešajām līnijām. Šie tehniskie noteikumi nodrošina sistēmu savstarpēju izmantojamību un ir objektīvi un nediskriminējoši.

¹⁰ Vajadzības gadījumā dalībvalstis prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem savā teritorijā publicēt tehniskus noteikumus saskaņā ar Direktīvas 2009/73/EK 8.pantu, jo īpaši par tīkla pieslēguma noteikumiem, kas ietver gāzes kvalitātei, gāzes odorēšanai un gāzes spiedienam izvirzītās prasības. Dalībvalstis arī prasa pārvades un sadales sistēmu operatoriem publicēt pieslēguma tarifus, pieslēdzot gāzi no atjaunojamajiem energoresursiem, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem.

aktos nostiprinātajam pieslēguma regulējumam. Proti, pieslēguma neatņemama daļa ir gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu kopums, tai skaitā odorizācijas un plūsmas vadības iekārtu kopums, kā arī ar to saistītas iekārtas pamatfunkciju nodrošināšanai, ar kurām tiek nodrošināta dabasgāzes sadales sistēmā ievadāmās gāzes uzskaites un kvalitātes kontrole. Ievērojot Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā noteikto pienākumu, Iesniedzējs ir pieslēguma pie dabasgāzes sadales sistēmas puse un attiecīgi pieslēgums pie dabasgāzes sadales sistēmas sastāv gan no dabasgāzes sadales sistēmas operatora daļas, gan arī dabasgāzes pārvades sistēmas operatora daļas.

- 6.4. Iesniedzējs norāda, ka pieslēguma mērķis ir nodrošināt fiziska savienojuma (pieslēguma) izveidi pie kādas no esošām dabasgāzes sistēmām, lai nodrošinātu fizisku gāzes ievadīšanu dabasgāzes sistēmā, un tas ir uzskatāms par priekšnosacījumu piekļuvei dabasgāzes tirgum. Pieslēgumu pie esošas dabasgāzes sistēmas nevar izveidot bez gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām, tas ir priekšnosacījums gāzes ievadīšanai sistēmā. Līdz ar to pieslēguma neatņemama sastāvdaļa ir gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu kopums. Iesniedzēja ieskatā no Enerģētikas likuma nepārprotami izriet, kurš veic ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli un secīgi nosacījumi par šādu iekārtu piederību.
- 6.5. Sistēmas operatora tehniskajos noteikumos noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai ir priekšnoteikums gāzes pieslēgumam. Iesniedzējs norāda, ka tehnisko prasību noteikšana, tostarp gāzes iekārtu un tehnisko ietaišu piederības robežu noteikšana, nepārprotami ir vienīgi sistēmas operatora kompetence un atbildība, kas ir pamatoti, jo sistēmas operatoram Enerģētikas likuma 6.panta pirmajā daļā ir noteikts pienākums nodrošināt pieeju sistēmai, ievērojot tehnisko noteikumu un drošības prasības. Līdz ar to sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt tīkla drošu ekspluatāciju. Būtisks tehniskās drošības kritērijs, kas ir noteicošs tam, vai piešķirt piekļuvei sistēmai un ļaut lietotājam izmantot sistēmas pakalpojumus, ir atbilstoša gāzes kvalitāte, kam jāatbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kvalitātes raksturlielumiem.
- 6.6. Iesniedzējs, atkārtoti atsaucoties uz Direktīvas 2009/73/EK 8.pantu, norāda, ka noteikumiem par pieslēgumu tīklam ir jābūt nediskriminējošiem, līdz ar to arī dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumi jāveido, balstoties uz dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumos ietvertajiem pamatprincipiem, kas vienlīdz attiecināmi uz gāzes avotiem, tā arī lietotājiem, proti, ka pieslēgums ir sistēmas operatora daļa (īpašums). Situācijā, kad ražotājs iesniedzis pieteikumu pieslēguma pie dabasgāzes sadales sistēmas ierīkošanai, nav pamatoti, ka ražotājs iegūst īpašumā objektus, kurus sistēmas operators izmantos, lai nodrošinātu sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu un attiecīgi gadījumi, kuros var tikt pieļauta atkāpe no šāda pamatprincipa, Enerģētikas likumā nav minēti.
- 6.7. Atsaucoties uz Direktīvas 2009/73/EK 13.pantu¹¹ un 17.panta 2.punktu¹², Iesniedzējam izsniegtās licences dabasgāzes pārvadei Nr.E33002 4.punktu¹³, Iesniedzējs uzskata, ka Enerģētikas likuma 112.panta 19.punkts un 113.panta 16.punkts ir interpretējams tādejādi, ka par gāzes pārvades darbību ir uzskatāma arī savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles nodrošināšana. Secīgi, lasot minētās normas kopsakarā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto, Iesniedzēja ieskatā, tam ir jāpieder visām Latvijas teritorijā esošām gāzes uzskaites un kvalitātes

¹¹ Noteic dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas objektu un sašķidrinātās dabasgāzes sistēmas operatoru uzdevumus.

¹² Noteic, ka pārvades sistēmas operatoru rīcībā ir vajadzīgie cilvēkresursi, tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, lai tie varētu pildīt šajā direktīvā noteiktos pienākumus un veikt gāzes pārvades darbības.

¹³ Licences saņēmējam jānodrošina un jāuztur dabasgāzes pārvades veikšanai nepieciešamie objekti.

kontroles iekārtām, caur kurām gāze ievadāma Latvijas teritorijā esošā gāzes sistēmā, kas ir fiziski savienota ar Iesniedzēja pārvades sistēmu.

- 6.8. Iesniedzējs informē, ka, lai neliktu SIA "BOVO GAS" šķēršļus pieslēguma pie dabasgāzes sadales sistēmas ierīkošanai, Iesniedzējs ir piekritis turpināt darbu pie divpusēja līguma noslēgšanas ar SIA "BOVO GAS" par pieslēguma daļas pie dabasgāzes sadales sistēmas ierīkošanu un pie trīspusēja līguma noslēgšanas ar SIA "BOVO GAS" un Atbildētāju par sadarbību biometāna ievadīšanai sadales gāzesvadu sistēmā. Tomēr Iesniedzējs uzsver, ka minētie līgumi to noslēgšanas gadījumā nav un nevar tikt uzskatīti par izlīgumu, jo ar tiem netiek atrisināts pastāvošais strīds starp Iesniedzēju un Atbildētāju par Enerģētikas likuma tiesību normu interpretāciju.
7. No Atbildētāja 2023.gada 2.novembra vēstules Nr.4-7-3/4789 izriet šādi lietas apstākļi:
 - 7.1. Atbildētājs nepiekrīt Iesniedzēja izsniegtajos tehniskajos noteikumos noteiktajai prasībai par gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgla piederību pēc tā izbūves, proti, ka biometāna ražotājam pēc pieslēguma izbūves šīs iekārtas bez atlīdzības jānodod Iesniedzēja īpašumā. Atbildētājs šādu prasību vērtē kā neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam un uzskata, ka biometāna ražotājam ir jāsauglabā rīcības brīvība uz savā īpašumā esošajām iekārtām, tai skaitā uz iekārtām, kuras tas ir uzstādījis (izbūvējis) par saviem līdzekļiem.
 - 7.2. Savu viedokli Atbildētājs pamato ar to, ka pārvades sistēmas operatora pienākums nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli nav tieši saistīts ar dabasgāzes pārvades funkciju, jo šis pienākums ir iekļauts Enerģētikas likumā vienlaicīgi ar izcelsmes apliecinājuma administrēšanas funkcijas deleģēšanu pārvades sistēmas operatoram. Minētā funkcija, Atbildētāja ieskatā, nav saistīta ar pārvades sistēmas pakalpojuma sniegšanu, līdz ar to uz biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām nevar būt attiecināms Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punkta regulējums, un biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām jāpaliek tās personas īpašumā, kura šīs iekārtas ir iegādājusies.
 - 7.3. Atbildētājs nepiekrīt Iesniedzēja viedoklim, ka bez īpašuma tiesībām uz biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām pārvades sistēmas operators nevarēs kvalitatīvi un precīzi nodrošināt sistēmā ievadāmās dabasgāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli, kā arī tam, ka bez īpašuma tiesībām uz biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām Iesniedzējs zaudēs pārvades sistēmas operatora Enerģētikas likumā noteikto neatkarību no biometāna ražotāja. Atbildētājs norāda, ka jau šobrīd pastāv virkne drošības pasākumi, kas nepieļauj nesankcionētu iejaukšanos dabasgāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu darbībā, piemēram, telemetrija, ielaušanās signalizēšanas sistēmas, plombēšana. Atbildētāja ieskatā, ja Iesniedzējam normatīvā regulējuma vai līgumiskajā līmenī tiks nodrošināta netraucēta piekļuve pie biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām, kā arī tiks radīta iespēja pēc pieprasījuma iepazīties ar attiecīgo iekārtu verifikācijas dokumentāciju, nebūs pamata apšaubīt attiecīgo iekārtu rādījumu precizitāti. Atbildētāja ieskatā Iesniedzējs nav sniedzis izvērstu skaidrojumu, kādā veidā īpašuma tiesību neesamība uz biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām veidos interešu konfliktu starp biometāna ražotāju un pārvades sistēmas operatoru, vai minēto tiesību neesamība ietekmēs pārvades sistēmas operatora lēmumu pieņemšanas procesu.
 - 7.4. Atsaucoties uz Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumu Nr.78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi" 138.punkta otro teikumu¹⁴, Atbildētājs norāda, ka

¹⁴ Lietotāja, kas nav mājsaimniecības lietotājs, dabasgāzes apgādes sistēmai uzstādītie komercuzskaites mēraparāti ir lietotāja īpašums, izņemot gadījumu, ja tos ir iegādājies un uzstādījis sadales sistēmas operators.

saražotā biometāna uzskaitē tiks izmantota tieši tāda pati biometāna uzskaites iekārta, kāda tiek izmantota dabasgāzes lietotājiem, tāpēc nav saprotams, kādēļ normatīvajos aktos jau nostiprinātais regulējums attiecībā uz dabasgāzes lietotājiem, būtu jāmaina attiecībā uz biometāna ražotājiem, ja abos gadījumos atšķirība ir tikai gāzes plūsmas virzienā.

- 7.5. Atbildētājs norāda, ka jautājuma risināšanā par biometāna ražotāja pieslēguma izveidi, tam nav savtīgu interešu. Atbildētājs neplāno sadales sistēmas pakalpojumu tarifu izmaiņas, lai panāktu atsevišķu maksājumu ieviešanu biometāna ražotājiem, kas ir pieslēgušies pie sadales sistēmas. Tai pašā laikā Atbildētājam rūp biometāna ražotāju interešu ievērošana, kas vistiešākā veidā ir saistīta ar biometāna ražošanas attīstību Latvijā. Neatkarīgi no tā, kāds sadarbības modelis starp biometāna ražotāju, pārvades sistēmas operatoru un sadales sistēmas operatoru tiks izvēlēts, tas neradīs tiešu ietekmi uz Atbildētāja ienākumiem. Tomēr Atbildētājs norāda, ka tas nevar parakstīt līgumu, kurā ir paredzēti, Atbildētāja ieskatā, Latvijas Republikas Satversmei un citiem normatīviem aktiem neatbilstoši nosacījumi. Atbildētājs uzskata, ka gadījumā, ja tas saskaņotu Iesniedzēja sagatavoto trīspusējas sadarbības līgumu, tiktu uzskatīts, ka Atbildētājs pilnībā saskaņo Iesniedzēja piedāvāto pieslēguma modeli, neatkarīgi no tā, vai strīdīgie nosacījumi ir attiecināmi vai nav attiecināmi uz pašu Atbildētāju. Nepiekrītot šādai situācijai, Atbildētājs ierosina trīs atsevišķu līgumu noslēgšanu.
- 7.6. Atbildētāja ieskatā Iesniedzēja prasījums Regulatoram atzīt, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktu un 112.panta 19.punktu pie dabasgāzes sadales sistēmas izveidojams pieslēgums ir sistēmas operatora daļa un šajā pieslēgumā ietilpstošās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora daļa, ir ārpus Regulatora kompetences. Tā kā strīda pamatā ir nepietiekami precīzs normatīvais regulējums, kas pieļauj tiesību normu dažādu interpretāciju, Atbildētājs uzskata, ka pilnīga šīs situācijas atrisināšana ir likumdevēja kompetencē vai Augstākās tiesas judikatūras jautājums.
8. No Atbildētāja 2023.gada 8.decembra iesniegumā Nr.4-7-3/5410 sniegtajiem papildu paskaidrojumiem izriet šādi lietas apstākļi:
 - 8.1. Atbildētājs iebilst KEM secinājumam, ka biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām jāpieder Iesniedzējam drošības apsvērumu dēļ. Atbildētājs uzskata, ka biometāna uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu uzturēšanai un ekspluatācijai nepieciešamās specifiskās zināšanas un personāls nav tikai pārvades sistēmas operatoram. Atbildētāja ieskatā avārijas gadījumā apturēt biometāna ievadīšanu sistēmā var arī biometāna ražotājs, savukārt uzturēšanas ietvaros plānotos remontdarbus var nodrošināt, piesaistot ārpalpojumu.
 - 8.2. Atbildētājs sniedz Iesniedzēja iecerētās biometāna uzskaites un kvalitātes iekārtu atsavināšanas atbilstības Latvijas Republikas Satversmes 105.pantam papildu izvērtējumu, tostarp secinot, ka Enerģētikas likuma norma, uz kuru atsaucas Iesniedzējs, ir nekonkrēta un pieļauj dažādas interpretācijas iespējas, tāpēc nevar tikt uzskatīta par pietiekamu ar Satversmi aizsargājamo tiesību ierobežošanai.
9. No SIA "BOVO GAS" 2023.gada 2.novembra vēstulē Nr.2/11/23 sniegtajiem paskaidrojumiem konstatējami šādi lietas apstākļi:
 - 9.1. SIA "BOVO GAS" kategoriski nepiekrīt tādai Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punkta un 112.panta 19.punkta interpretācijai, kas paredz gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu bezatlīdzības nodošanu Iesniedzēja īpašumā. Šāda Iesniedzēja prasība, SIA "BOVO GAS" ieskatā, nav pamatota ar normatīvo aktu regulējumu.
 - 9.2. SIA "BOVO GAS" ieskatā Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā noteiktais Iesniedzēja

pienākums nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli ir saistīts nevis ar dabasgāzes pārvades funkciju Enerģētikas likuma 1.panta 12.punkta izpratnē, bet gan ar gāzes izcelsmes apliecinājumu izsniegšanas mehānismu.

- 9.3. SIA "BOVO GAS" uzskata, ka Iesniedzējam uzliktā pienākuma nodrošināt gāzes kvalitātes kontroli un uzskaiti izpildei nav nepieciešams attiecīgo mezglu nodot Iesniedzēja īpašumā. Minētā uzdevuma izpildi tehniski iespējams nodrošināt, izmantojot attālinātu uzskaites datu nolasīšanu un garantējot Iesniedzējam nepārtrauktu piekļuvi attiecīgajam mezglam, lai pārliecinātos par tā darbības nepārtrauktību un nevainojamību. Ja ir pieejams šāds tehniskais risinājums, SIA "BOVO GAS" ieskatā, nav pamata izvirzīt prasības, kas būtiski plašāk ietekmē SIA "BOVO GAS" tiesības uz īpašumu.
- 9.4. SIA "BOVO GAS" norāda, ka izvērtējamās apstākļos gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglam būs fiziska sasaiste nevis ar pārvades sistēmu, bet gan ar sadales sistēmu. Tādējādi attiecīgā mezgla nodošanu Iesniedzēja īpašumā būtu sarežģīti saistīt ar tā iekļaušanu gāzes pārvades sistēmā. Minētais, SIA "BOVO GAS" ieskatā, norāda uz to, ka Enerģētikas likuma 112.panta 19.punkts ir ar pārvades sistēmu nesaistīta norma un attiecas uz Iesniedzēju kā sistēmas operatoru, uzliekot tam papildu funkciju.
- 9.5. Papildus SIA "BOVO GAS" izsaka apsvērumu, ka gadījumā, ja gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglu nebūtu jānodod Iesniedzēja īpašumā, ražotājam šīs iekārtas tehniski būtu iespējams demontēt un izmantot citviet vai pārdot.
- 9.6. Kā situācijas risinājumu SIA "BOVO GAS" saredz trīs atsevišķu līgumu noslēgšanu ar sistēmas operatoriem, no kuriem SIA "BOVO GAS" līgums ar Iesniedzēju paredzētu gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu bezatlīdzības nodošanu Iesniedzēja īpašumā ar nosacījumiem.
- 9.7. SIA "BOVO GAS" norāda, ka tā nav strīda puse un tās rīcība saistībā ar ražotnes pieslēgšanu savstarpēji savienotai sistēmai ir bijusi atbilstoša nepilnīgajam tiesiskajam regulējumam un vērsta uz visām pusēm pieņemama un tiesiska risinājuma atrašanu.
10. KEM 2023.gada 26.septembra vēstulē Nr.1-13/1574 par strīda priekšmetu ir sniegusi šādu ar Regulatoru iepriekš saskaņotu viedokli:
 - 10.1. KEM norāda, ka Enerģētikas likums neparedz, ka, sedzot ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas uzsākšanu saistītos izdevumus, pakalpojuma pieprasītājs varētu iegūt īpašumā objektus, kas ierīkoti, lai uzsāktu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu, vai pieprasīt pakalpojumu sniedzējam samaksu par šo objektu izmantošanu.
 - 10.2. Atsaucoties uz Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktu un Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumu 2.5.apakšpunktu, KEM secina, ka par pieslēguma drošumu pēc tā ierīkošanas saskaņā ar Enerģētikas likuma 9.panta pirmo daļu un licences dabasgāzes pārvadei noteikumiem atbildīgs ir pārvades sistēmas operators. Ja lietotājs nepiekrīt pieslēgumu nodot dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, sistēmas operators nevar uzņemt atbildību par enerģijas transportēšanu līdz piederības robežai un pieslēgumu ierīkot nav pamata. Šāds regulējums tiek piemērots, jo tikai sistēmas operators, kura rīcībā ir vajadzīgais tehniskais aprīkojums un darbinieki ar specifiskām inženiertehniskām zināšanām un prasmēm, ir spējīgs nodrošināt normatīvajos aktos paredzēto attiecībā uz enerģētikā noteikto drošības prasību ievērošanu un darbinieku kvalifikācijas atbilstību, dabasgāzes kvalitāti, kā arī savu objektu nepārtrauktu darbību un atbilstošu tehnisko stāvokli.
 - 10.3. Lai arī pašlaik atbilstoši Enerģētikas likuma 84.¹panta pirmajai daļai un pārejas

noteikumu 41.punktam nav noteikti jauni dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumi biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatoriem un dabasgāzes lietotājiem, ņemot vērā pieslēguma ierīkošanas regulējumu elektroenerģijas nozarē un dabasgāzes apgādes sistēmas darbības regulējumu, nav pamata attiecībā uz sistēmas lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmas pieslēgšanu dabasgāzes sadales sistēmai piemērot no sistēmas lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmas pieslēgšanas dabasgāzes pārvades sistēmai atšķirīgu regulējumu. Līdz ar to pieslēgums būtu uzskatāms par dabasgāzes sadales sistēmas operatora sistēmas daļu, un pēc pieslēguma ierīkošanas lietotājam tas būtu jānodod dabasgāzes sadales sistēmas operatoram. Attiecīgi SIA "BOVO GAS" biometāna ražotnes pieslēgums būtu uzskatāms par dabasgāzes sadales sistēmas daļu un nododams Atbildētājam, kā arī, ievērojot Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā noteikto Iesniedzēja pienākumu nodrošināt savstarpēji savienotajā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli un 111.panta pirmās daļas 1.punktā noteikto par dabasgāzes pārvades darbības veikšanai vajadzīgo aktīvu piederību vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram, pieslēguma daļa, kuru veido gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls, būtu nododama Iesniedzējam.

- 10.4. KEM norāda, ka atbilstoši Regulatora 2022.gada 29.augusta lēmuma Nr.1/12 "Kapitāla izmaksu uzskaites un aprēķināšanas metodika" 7.punktam¹⁵ komersanta, kuram izsniegta licence dabasgāzes pārvadei vai sadalei, regulējamo aktīvu bāzes vērtībā neietilpst pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta par maksu (pieslēguma maksu), kura saņemta no lietotāja. Tādējādi pieslēguma ierīkošanas izmaksas netiek ietvertas dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifā un to segšanu nenodrošina visi dabasgāzes sistēmas lietotāji, bet to sedz tikai attiecīgais komersants, kurš atīsta savu komercdarbību.
- 10.5. Izskatot risinājumu, ka gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls ir daļa no biometāna ražotāja biometāna apgādes sistēmas, secināms, ka tā apkalpošanu un uzturēšanu būtu jāveic dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram, ņemot vērā iepriekš minēto attiecībā uz sistēmas operatora darbinieku kvalifikāciju, Enerģētikas likuma 15.panta sestajā daļā un 112.panta 1.punktā noteikto sistēmas operatora atbildību par dabasgāzes pārvades sistēmas drošu darbību, kā arī 112.panta 19.punktā noteikto pienākumu nodrošināt ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli. Tomēr Enerģētikas likuma 15.panta trešajā daļā noteikts, ka sistēmas operatori nav tiesīgi veikt tādas darbības, kas nav tieši saistītas ar to pienākumiem un var traucēt vai apdraudēt šo pienākumu izpildi. Uzskatāms, ka gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglu tehniskās apkalpošanas, tajā skaitā mezgla bojājumu vai darbības traucējumu novēršanas un mezgla sastāvdaļu piegādes pakalpojuma sniegšana biometāna ražotājiem nav saistīta ar vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora pienākumu nodrošināt dabasgāzes pārvades sistēmas drošu, efektīvu un saimnieciski izdevīgu darbību, nodrošināt dabasgāzes piegādi sadales sistēmai, nodrošināt dabasgāzes plūsmu vadību dabasgāzes pārvades sistēmā un citiem Enerģētikas likuma 15. un 112.pantā noteiktajiem pienākumiem. Tādējādi, esošais dabasgāzes tirgus regulējums pašlaik nepieļauj minētā risinājuma piemērošanu.

¹⁵ RAB vērtībā neietilpst finanšu ieguldījumi, debitoru parādi, vērtspapīri un līdzdalība kapitālos, naudas līdzekļi, krājumi, pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas, nemateriālo ieguldījumu izveidošanas izmaksas, kā arī aktīvu vērtības daļa, kas finansēta no valsts, pašvaldības, ārvalsts, Eiropas Savienības, citas starptautiskas organizācijas un institūcijas finanšu palīdzības vai finanšu atbalsta, pamatlīdzekļi vai to vērtības daļa, kas iegūta par maksu (pieslēguma maksu), kura saņemta no lietotāja. RAB neiekļauj par citu pušu līdzekļiem izveidoto aktīvu vai to vērtības daļu pārvērtēšanas rezultātā radušās vērtības izmaiņas. RAB atbilst ilgtermiņa pakalpojumu sniegšanai piesaistītā kapitāla vērtībai (pašu kapitāls un ilgtermiņa kredīti).

11. No Iesnieguma un saņemtajiem Iesniedzēja, Atbildētāja un SIA "BOVO GAS" paskaidrojumiem konstatējams, ka līdz šā lēmuma pieņemšanas dienai starp Iesniedzēju, Atbildētāju un SIA "BOVO GAS" izlīgums par Iesniegumā izteiktajām pretenzijām nav panākts.
12. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 84.¹panta pirmo daļu Regulators apstiprina dabasgāzes pārvades sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumus dabasgāzes sadales sistēmas operatoriem, biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatoriem un dabasgāzes lietotājiem un dabasgāzes sadales sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumus biometāna ražotājiem, sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatoriem un dabasgāzes lietotājiem. Šā likuma pārejas noteikumu 41.punkts noteic, ka līdz dienai, kad stājas spēkā dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumi dabasgāzes lietotājiem, piemērojami ar Regulatora 2008.gada 16.jūlija lēmumu Nr.233 apstiprinātie "Dabasgāzes sistēmas pieslēguma noteikumi".
13. Ministru kabinets saskaņā ar Enerģētikas likuma 110.panta sesto daļu 2022.gada 13.septembrī ir izdevis noteikumus Nr.567 "Noteikumi par prasībām biometāna un gāzveida stāvoklī pārvērstas sašķidrinātās dabasgāzes ievadīšanai un transportēšanai dabasgāzes pārvades un sadales sistēmā" (turpmāk – Noteikumi Nr.567), kuru 2.pielikumā ir noteiktas prasības biometāna ražotājiem un sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatoriem sadales sistēmas pieslēgumu izveidei.
14. Saskaņā ar likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 9.panta pirmās daļas 5.punktu un 32.panta pirmo daļu Regulators kā ārpus tiesības instance izskata strīdus starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju un lietotāju vai starp sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem par to tiesībām un pienākumiem, kas izriet no šā likuma vai regulējamās nozares speciālajiem normatīvajiem aktiem. No šā likuma 32.panta pirmās un trešās daļas izriet, ka sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji un lietotāji ar strīdu par to tiesībām un pienākumiem, kas izriet no šā likuma vai regulējamās nozares speciālajiem normatīvajiem aktiem, var vērsties Regulatorā vai to risināt tiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā.
15. Regulatora padomes sēdē Iesniedzēju uz pilnvaras pamata attālināti pārstāvēja Uldis Bariss, Jānis Eisaks, Aleksejs Batrakovs, Kristiāns Poriņš un Vidaga Paulauska. Iesniedzēja pārstāvis atsaucās uz iepriekš rakstveidā iesniegto viedokli, apliecināja, ka ar iesaistītajām pusēm turpinās sarunas par jautājumu noregulēšanu civiltiesiskā ceļā, un lūdza Regulatoram izskatīt strīdu.
16. Regulatora padomes sēdē Atbildētāju uz pilnvaras pamata attālināti pārstāvēja Aleksandrs Kuposovs, Ainārs Meņģelsons, Dace Pommere-Bērziņa, Andris Lācis un Toms Strazdiņš. Atbildētāja pārstāvis apliecināja, ka jautājumi starp iesaistītajām pusēm tiek risināti civiltiesiskā ceļā, tomēr strīda priekšmets paliek un ir nepieciešama korekta Enerģētikas likuma normu interpretācija.
17. Regulatora padomes sēdē SIA "BOVO GAS" uz pilnvaras pamata attālināti pārstāvēja Klāvs Freibergs un Mārtiņš Tarlaps. SIA "BOVO GAS" pārstāvis informēja, ka pušu savstarpējie līgumi drīzumā tiks saskaņoti.

Regulators secina

1. Starp Iesniedzēju un Atbildētāju pastāv strīds par Enerģētikas likuma tiesību normu interpretāciju attiecībā uz Iesniedzēja kā vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora pienākumu nodrošināt savstarpēji savienotā sistēmā ievadāmās gāzes

uzskaiti un kvalitātes kontroli (Enerģētikas likuma 112.panta 19.punkts) un Iesniedzēja tiesībām uz dabasgāzes pārvades darbības veikšanai vajadzīgo aktīvu (tostarp pārvades sistēmu) piederību (Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punkts).

2. Lai arī Enerģētikas likums noteic Iesniedzēja pienākumu nodrošināt savstarpēji savienotas sistēmas balansēšanu¹⁶ un savstarpēji savienotā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli, dabasgāzes pārvades sistēma un sadales sistēma ir divas dažādas dabasgāzes apgādes sistēmas daļas, kurām likumā ir nodalīts sistēmas regulējums, tāpat kā ir nodalītas abu sistēmu operatoru kompetences un pakalpojumi.
3. Enerģētikas likums noteic biometāna ražotāja tiesības izvēlēties, kurai sistēmai – dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai – pieslēgt savu ražotni.¹⁷ Tai pat laikā ne Enerģētikas likumā, ne Noteikumos Nr.567 nav detalizētāk aprakstīts, kā vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators nodrošina tam uzliktā pienākuma – veikt savstarpēji savienotā sistēmā ievadāmās gāzes uzskaiti un kvalitātes kontroli – izpildi gadījumā, ja biometāna ražotne tiek pievienota dabasgāzes sadales sistēmai. Cita starpā nav regulējuma attiecībā uz minētā pienākuma izpildei nepieciešamo gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu piederību dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai, ņemot vērā, ka šīs iekārtas fiziski nebūs saistītas ar dabasgāzes pārvades sistēmu.
4. Šā strīda izskatīšanas laikā Ministru kabinetā saskaņošanas procesā ir likumprojekts “Grozījumi Enerģētikas likumā” (23-TA-2498), kurš cita starpā paredz papildināt Enerģētikas likumu ar normu, kura noteic, ka neatkarīgi no tā, vai dabasgāzi ievada dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmā, uzskatāms, ka dabasgāze ir ievadīta nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā, un dabasgāzes ievadīšanai un transportēšanai ir piemērojami dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas un balansēšanas noteikumi un dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram saskaņā ar šā likuma 15.panta 1.¹daļu noteiktie tarifi.
5. Turklāt Ministru kabinetā saskaņošanas procesā ir noteikumu projekts “Grozījumi Ministru kabineta 2022.gada 13.septembra noteikumos Nr.567 “Noteikumi par prasībām biometāna un gāzveida stāvoklī pārvērstas sašķidrinātās dabasgāzes ievadīšanai un transportēšanai dabasgāzes pārvades un sadales sistēmā”” (23-TA-2503). Noteikumu projekts cita starpā paredz izteikt Noteikumu Nr.567 2.pielikumu jaunā redakcijā, paredzot, ka gadījumā, ja biometāna ražotājs vēlas izveidot sadales sistēmas pieslēgumu, pieslēguma ierīkošanas tehniskās prasības izsniedz dabasgāzes pārvades sistēmas operators un dabasgāzes sadales sistēmas operators un abi sistēmas operatori ar biometāna ražotāju slēdz pieslēguma līgumu, kurā nosaka pieslēguma ierīkošanas nosacījumus un termiņus, gāzes ievadītāja dabasgāzes apgādes sistēmas pieslēgšanas nosacījumus sadales sistēmai, pieslēguma maksu, pieslēguma maksas samaksas termiņus, kā arī sadarbības nosacījumus starp sistēmas operatoriem un gāzes ievadītāju.
6. Dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumos ir noteikts, ka ievadāmās gāzes apjoma un kvalitātes noteikšanas un kontroles mezgls ir dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sistēmas daļa, ar to saprotot, ka minētās iekārtas atrodas pārvades sistēmas operatora piederības robežas pusē, bet neregulējot īpašuma tiesības uz šīm iekārtām. Šāds regulējums ir noteikts, ņemot vērā pieslēguma ietvaros ierīkojamo objektu funkcionālo nozīmi, dabasgāzes pārvades sistēmas tehniskās īpatnības un tiesību aktos noteikto dabasgāzes pārvades sistēmas operatora atbildību, lai nodrošinātu energoapgādi regulējošajos normatīvajos aktos noteikto sistēmas drošības prasību un dabasgāzes

¹⁶ Enerģētikas likuma 45.²panta pirmā daļa.

¹⁷ Enerģētikas likuma 110.panta sestā daļa.

kvalitātes prasību ievērošanu, dabasgāzes apgādes objektu nepārtrauktu darbību un atbilstošu tehnisko stāvokli.

7. Lai gan atbilstoši Enerģētikas likuma 84.¹panta pirmajai daļai un šā likuma pārejas noteikumu 41.punktam vēl nav apstiprināti jauni dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumi, Regulators saredz pamatu šajos noteikumos attiecībā uz dabasgāzes sadales sistēmas lietotāju iekārtu pieslēgšanu dabasgāzes sadales sistēmai piemērot analogisku regulējumu, proti, ka ievadāmās gāzes apjoma un kvalitātes noteikšanas un kontroles mezgls ir sistēmas operatora sistēmas daļa.
8. Izvērtējamos apstākļos SIA "BOVO GAS" biometāna ražotnes pieslēgums būtu uzskatāms par dabasgāzes sadales sistēmas daļu un nododams Atbildētājam un vienlaikus, ievērojot Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktā un 112.panta 19.punktā noteikto, pieslēguma daļa, kuru veido gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls, būtu nododama Iesniedzējam. Tomēr, kā jau Regulators to iepriekš secināja šajā lēmumā, šobrīd Enerģētikas likumā nav atrisināts jautājums par gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu piederību dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai gadījumā, ja biometāna ražotne tiek pievienota dabasgāzes sadales sistēmai. Līdz ar to Regulatoram nav pamata arī atzīt par tiesiski pamatotu Iesniedzēja prasību, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktu un 112.panta 19.punktu pieslēguma daļa, kuru veido gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezgls, ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora sistēmas daļa.
9. Strīdā iesaistītās puses visus būtiskos jautājumus risina civiltiesiskā ceļā, regulējumu iestrādājot savstarpējos līgumos. Pusēm nav izdevies vienoties par trīspusēju līgumu, kurā tiktu atrunāti visi jautājumi, tāpēc turpinās darbs pie trīs atsevišķu līgumu noslēgšanas.
10. Atbildētājs nav izteicis iebildumus pret to, ka gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas izvērtējamos apstākļos nav dabasgāzes sadales sistēmas operatora sistēmas daļa. Tai pat laikā starp pusēm pastāv strīds par īpašuma tiesībām uz gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtām pēc pieslēguma ierīkošanas. Iesniedzējs uzstāj, ka gāzes kvalitātes kontroles un uzskaites mezglu (līdz piederības robežai) pēc izbūves ir jānodod Iesniedzēja īpašumā. SIA "BOVO GAS" uzskata, ka šāda prasība ir nepamatota un nesamērīga. Atbildētājs iestājas pret to, ka gadījumā, ja biometāna ražotne tiek pievienota sadales sistēmai, biometāna ražotājam minētās iekārtas bez atlīdzības ir jānodod Iesniedzējam.
11. Iesniegumā Iesniedzējs lūdz Regulatoram pieņemt lēmumu, ar kuru atzītu par tiesiski pamatotu Iesniedzēja prasību, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktu un 112.panta 19.punktu pie dabasgāzes sadales sistēmas izveidojamā pieslēgumā ietilpstošās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora daļa. Faktiski no strīdā iesaistīto pušu paskaidrojumiem un Iesniedzēja sniegtās argumentācijas izriet, ka Iesniedzējs lūdz Regulatoram atzīt tādu minēto Enerģētikas likuma normu interpretāciju, uz kuras pamata Iesniedzējs būtu tiesīgs pieprasīt šo gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu nodošanu Iesniedzēja īpašumā (skat. šā lēmuma konstatējošās daļas 6.6.apakšpunktu).
12. Lai gan Regulators apstiprina dabasgāzes pārvades sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes pārvades sistēmas pieslēguma noteikumus un dabasgāzes sadales sistēmas operatora izstrādātos dabasgāzes sadales sistēmas pieslēguma noteikumus, Enerģētikas likums attiecībā uz pieslēgumiem nenoteic Regulatora kompetenci regulēt īpašuma tiesību jautājumus. Līdz ar to Regulatoram nav pamata atzīt Iesniedzēja tiesības pieprasīt gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu nodošanu Iesniedzēja īpašumā. Par īpašuma

tiesībām uz gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtu piederību ir nepieciešams vienoties attiecīgās sistēmas operatoram un potenciālajam sistēmas lietotājam, ņemot vērā apsvērumus, kas saistīti ar šo iekārtu uzturēšanu un apkalpošanu.

13. Vienlaikus Regulators norāda, ka izvēlētais tehniskais un īpašuma tiesību risinājums nedrīkst radīt negatīvu iespaidu uz kopējo dabasgāzes apgādes sistēmas drošību un abu sistēmas operatoru finansiālo stāvokli, ņemot vērā, ka sistēmas operatori sniedz dabasgāzes pārvades un sadales pakalpojumus par tarifiem, kuri nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti.¹⁸

Ņemot vērā visu iepriekš minēto un pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 5.punktu, 32.panta pirmo, trešo un piekto daļu, 35.¹pantu, 35.⁴panta pirmo un trešo daļu,

padome nolemj:

noraidīt AS “Conexus Baltic Grid” lūgumu atzīt par tiesiski pamatotu AS “Conexus Baltic Grid” prasību, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 111.panta pirmās daļas 1.punktu un 112.panta 19.punktu pie dabasgāzes sadales sistēmas izveidojams pieslēgums ir sistēmas operatora daļa un šajā pieslēgumā ietilpstošās gāzes uzskaites un kvalitātes kontroles iekārtas ir vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora daļa.

Saskaņā ar likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 35.⁴panta ceturto daļu, ja strīdā iesaistītā puse nav apmierināta ar Regulatora lēmumu par strīda izskatīšanu, tā ar prasības pieteikumu par strīda priekšmetu ir tiesīga vērsties tiesā vai šķīrējtiesā Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā 30 dienu laikā no dienas, kad pieņemts lēmums par strīda izskatīšanu, un tiesa vai šķīrējtiesa šādu strīdu izskata pēc būtības.

Lēmums stājas likumīgā spēkā atbilstoši likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 35.⁴panta sestajā un septītajā daļā noteiktajam.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

¹⁸ Likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 20.panta pirmā daļa